Begrotingsbespreking 2021

Technische vragen fracties

Beleidsveld Onroerend Erfgoed

CD&V

Begroting 2021 – Onroerend Erfgoed – Vragen met een eerder technisch karakter

- Kan aangegeven worden hoeveel erfgoedleningen er jaarlijks toegekend worden?
  Antwoord:
  Onderstaande tabel geeft het aantal toegekende kredieten weer (op basis van de akkoorddatum):

Jaar akkoorddatum	*Particulier*	*Rechtspersoon*
2018	25	4
2019	41	10
2020	28	8

Wat de erfgoedleningen betreft wordt opgemerkt dat het niet eenvoudig is om de renteontvangsten te ramen omdat de ontlener twee jaar de tijd heeft om de lening op te nemen.

Wat is de gemiddelde duur vooraleer een erfgoedlening effectief opgenomen wordt?
Antwoord:
In onderstaande tabel staat de gemiddelde duurtijd (in maanden) vooraleer krediet in omloop gaat (volledig opgenomen werd), gebaseerd op de akkoorddatum (gezien deze tevens als basis gebruikt wordt voor de limietdatum om de opname te bepalen):

Gemiddelde duurtijd alvorens krediet in omloop gaat	*Type*	*Maand*
	Particulier	12
	Rechtspersoon	8,75

In welke mate zijn er effectief ontleners die effectief twee jaar wachten vooraleer de lening op te nemen?
Antwoord:
Van de in totaal 53 kredieten die volledig opgenomen werden zijn er 23 kredieten waar het minstens 12 maand duurde alvorens deze in opname gingen, voor 12 van deze kredieten duurde het meer dan 18 maand alvorens deze volledig openomen werden.

- In documenten wordt ook gesproken van "*Bijdragen aan internationale instellingen zoals Unesco*". Afgaand op de bedragen in de tabellen bedraagt de bijdrage aan Unesco zowat 11.000 euro en dan lijkt er geen ruimte meer te zijn voor eventuele bijdragen aan andere internationale instellingen. Of zijn er toch nog die een, dan weliswaar zeer bescheiden, bijdrage ontvangen?
  Antwoord:
  Het bedrag van 11.000 euro is de verplichte jaarlijkse bijdrage aan het Werelderfgoedfonds, dat door Unesco beheerd wordt.
  Momenteel betoelaag ik op recurrente basis geen andere internationale instelling dan Unesco. Er is momenteel geen financiering naar andere internationale onroerenderfgoedgerelateerde instanties.

- Als subsidie voor de regularisatie van de gewezen DAC'ers tewerkgesteld bij vzw's en andere instellingen wordt een bedrag van 151.000 euro voorzien. Over welke soorten vzw's en instellingen gaat het hier? Binnen welke sectoren zijn deze actief?
  Antwoord:
  Het gaat over vijf vzw's die personeel inzetten voor diensten of werken aan beschermd onroerend erfgoed. De diensten of werken zijn onder meer onderhoudswerken en begeleiding van bezoekers. Het is een uitdovende loonsubsidie voor personeelsleden van deze vzw's met een voormalig DAC-statuut. De vzw's krijgen bij uitstroom geen subsidie voor nieuwe personeelsleden.
  De vijf vzw's met het eraan verbonden, beschermd erfgoed:
  - De Notelaer vzw gekoppeld aan het beschermd erfgoed 'Paviljoen De Notelaer';
  - De Abdij van Park vzw gelieerd aan het beschermd erfgoed van deze abdij;
  - Renovatie Rekem vzw verbonden aan het beschermd erfgoed 'Parochiekerk Sint-Pieter ook gekend als de Museumkerk Oud-Rekem';
  - De Norbertijnenabdij van Tongerlo vzw verbonden aan het beschermd erfgoed van deze abdij;
  - De Koninklijke Vereniging der Historische Woonsteden en Tuinen van België vzw verbonden aan het beschermd erfgoed 'kasteel van Laarne'.

- Er wordt ook op gewezen dat een duidelijk afgelijnde groep beschermingsbesluiten juridisch-technische tekortkomingen vertoont. Daarvoor zou een parallel traject lopen dat in 2021 moet uitmonden in een oplossingsgerichte werkmethode. Over welke tekortkomingen gaat het precies en wat is de grootte-orde van het aantal dossiers waarover het gaat? En hebben die tekortkomingen enige invloed op het feit van de bescherming zelf?
  Antwoord:
  Bij de opmaak van de beschermingsdatabank in 2016 zijn alle besluiten gescreend en ingevoerd in de databank. Tijdens dat project kwamen de volgende vaststellingen aan het licht:
  - Er zijn besluiten waarbij er onduidelijkheden of tegenstrijdigheden zijn tussen het besluit en het plan in de bijlage;
  - Er zijn besluiten zonder erfgoedwaarden of waarbij erfgoedwaarden zijn gebruikt die niet in de wetgeving verankerd waren;
  - Er zijn besluiten met materiële fouten enz. Het gaat om een aanzienlijk aantal onduidelijkheden of gebreken;
  - Sommige besluiten echter bevatten meerdere tekortkomingen.

  In 2020 en 2021 screenen we al deze besluiten en gebreken en maken we een juridische analyse en een plan van aanpak om die besluiten rechtszeker te maken. Vermoedelijk zijn er tekortkomingen die een impact kunnen hebben op de feitelijke bescherming.

  Er kunnen bijvoorbeeld discussies ontstaan over de omvang van de afbakening van de bescherming. Er is echter weinig tot geen rechtspraak over waardoor we onmogelijk met zekerheid kunnen vaststellen wat de effecten zijn op de feitelijke bescherming. In elk geval willen we dergelijke besluiten rechtzetten om de burger rechtszekerheid en duidelijkheid te bieden.

Open Vld

TECHNISCHE VRAGEN ONROEREND ERFGOED:

Inzake de bijkomende middelen in het kader van het relanceplan zal de Vlaamse overheid straks eenmalig 100 miljoen extra investeren in het restaureren en onderhouden van onroerend erfgoed in Vlaanderen. Het is de bedoeling om die centen – aldus de minister – in te zetten op projecten die een economische meerwaarde creëren, bijvoorbeeld in bedrijven die op onroerend erfgoed zitten, of in het verfraaien van toeristische attracties.
Onze vraag: Hoe zal de minister de economische meerwaarde bepalen van toeristische attracties? Welke indicatoren zullen hiervoor gelden?
Antwoord:
De voor onroerend erfgoed gereserveerde middelen uit het relanceplan besteden we:

- In eerste instantie aan erfgoedpremiedossiers uit de wachtlijst;
- In tweede instantie aan meer strategische projecten, mochten er zich op korte termijn opportuniteiten voordoen.

Inzake de wachtlijst voorzien we een gerichte screening naar de finaliteit van de dossiers. Vanzelfsprekend gaan we ervan uit dat de ontvankelijk verklaarde dossiers ook als 'erfgoedzorgdossier' voldoen, maar in functie van relance zal het doorslaggevender zijn in welk breder kader de geplande restauratie past. Criteria die meespelen zijn: het soort herbestemming dat desgevallend wordt overwogen (in termen van relance denken we dan aan een herbestemming die 'werkgerelateerd' is of inkomsten genereert), de mate waarin het project bijdraagt aan bredere gebiedsontwikkeling (idem, met als bijkomend gegeven dat het uitblijven van een restauratie geen ontwikkelingen mag vertragen), de mate waarin het project werkgelegenheid creëert (voor de erfgoedsector gaat het dan onder andere over nicheberoepen die anders minder aan hun trekken komen) … Bijkomende criteria zijn pragmatisch van aard en spelen in op de uitvoerbaarheid op korte termijn: kan de premienemer het dossier snel opstarten, zorgt de toestroom van dossiers niet voor een 'oververhitting' van de restauratiemarkt …

Inzake de meer strategische dossiers valt af te wachten of hier gezamenlijke initiatieven kunnen worden genomen met andere overheidspartners (Vlaamse partners als Toerisme Vlaanderen, maar ook lokale besturen) of privépartners.

Bij Toerisme Vlaanderen steken we zeker ons licht op over het meetkader florerende bestemming (blz. 18 beleidsnota Toerisme Vlaanderen). "Een florerende bestemming vereist een positieve balans en synergie tussen economie, omgeving en mensen waarbij alle drie deze dimensies naar een hoger niveau getild worden dankzij toerisme".

Inzake het stimuleren van interlokale samenwerking: het betreft hier een subsidie voor erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (of IOED's). Kan de minister ons de stijging van 440.000 euro wat meer in detail toelichten ten opzichte van het BA 2020? Er is een VEK-toename als gevolg van meer erkende IOED's en van andere aanrekeningsregels voor jaaroverschrijdende subsidies (zoals projectsubsidie syntheseonderzoek archeologie), kan de minister ook dit wat meer in detail toelichten?

Antwoord:
Tegenover 2020 betoelaag ik in 2021vijf extra IOED's. Daarnaast zijn er lichte aanpassingen aan het werkingsgebied van enkele IOED's, die al eerder erkend zijn en die al langer een subsidie ontvangen. Deze nieuwigheden tegenover 2020 hebben een impact van 440.000 euro bijkomend VAK.
Sinds de inwerkingtreding van de VCO (Vlaamse Codex Overheidsfinanciën) is het VEK van een subsidie, die gelijk loopt met een kalenderjaar, gelijk aan het VAK; toegepast op de IOED's betekent dit dat er tegenover het extra bedrag van 440.000 euro VAK ook 440.000 euro extra VEK staat.
Voor jaar overschrijdende subsidies bepaalt de VCO dat er VEK wordt aangerekend volgens de prestatieperiode van het betreffende jaar.
Als bv een begunstigde 120.000 euro subsidie zou krijgen, waarvan de prestaties lopen van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022 dan berekenen we het VEK pro rata:

- 2/12de van 120.000 € voor het VEK in 2020 (dus 20.000 euro VEK in 2021);
- 10/12de van 120.000 € voor het VEK in 2021(dus 100.000 euro VEK in 2022).

Voor de inwerkingtreding van de VCO gebeurde de VEK-aanrekening helemaal anders; toen was de VEK-aanrekening gelijk aan het te betalen subsidievoorschot.
Overigens maakte mijn administratie me er attent op dat ze een fout bedrag liet opnemen in de BBT; het VEK 2021 voor de projectsubsidies voor syntheseonderzoek archeologie bedraagt niet 940.000 euro maar 1.022.000 euro. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

- 143.900 euro op vastleggingen van voor 2020;
- 752.000 euro op vastleggingen van 2020;
- 125.300 euro op vastleggingen van 2021;
- Samen dus 1.021.200 euro of afgerond 1.022.000 euro.

Tegenover 2020 is er in 2021 een grotere VEK-vraag voor deze jaar overschrijdende subsidies. Het surplus is geen gevolg van een hoger toe te kennen bedrag (het VAK blijft 940.000 euro in 2021 net zoals in 2020) maar van een andere VEK-aanrekening door de VCO.

Ik vat het VEK-surplus van 902.000 euro tegenover BA 2020 samen:

- 440.000 euro extra VEK is het gevolg van 5 nieuwe IOED-begunstigden en in mindere mate wijzigingen aan het werkingsgebied van IOED's die al eerder een subsidie ontvingen;
- 462.000 € extra VEK als gevolg van de andere VEK-aanrekening voor jaar overschrijdende subsidies, in dit geval projectsubsidies voor syntheseonderzoek archeologie.

Ik begrijp dat dit een zeer technisch gegeven is; ik hoop dat het enige duidelijkheid brengt.

Inzake de werking van Herita wordt er in het uitgavenartikel (tegenover 2020) 464.000 euro extra VAK en 291.000 extra VEK voorzien. Kan de minister deze verhoging voor Herita wat meer toelichten?
De subsidie aan Herita onder dit begrotingsartikel (QG0-1QGG2CA-WT) betreft een éénmalige, meerjarige facultatieve subsidie voor de restauratie van de volgende open erfgoedsites van Herita: 'Kasteel van Horst', 'Fort Napoleon' en 'Kasteel van Beauvoorde' en dit conform de in 2019 gesloten samenwerkingsovereenkomst.
Deze subsidie komt bovenop de reguliere, meerjarige premie die HERITA ontvangt voor de restauratie van de eigen open erfgoedsites 'Kasteel van Horst', 'Fort Napoleon' en 'Kasteel van Beauvoorde'. Deze meerjarige premie rekenen we aan op het begrotingsartikel QG0-1QGG2CB-WT.

Het totale subsidiebedrag voor de éénmalige, meerjarige facultatieve subsidie is 3.730.000 euro. We leggen dit bedrag gespreid vast. Voor 2021 bedraagt de VAK- en de VEK-impact 1.498.000 euro; tegenover 2020 is dit een verschil van 464.000 euro extra VAK en VEK. Dit is dus de verklaring van de verhoging van 464.000 euro extra VAK.
Dat er geen toename is met 464.000 euro VEK is omdat er tegenover 2020 geen VEK nodig is voor een andere subsidie namelijk voor de restauratie van het Lam Gods. Door die minderuitgave in 2020 beperken we de VEK-toename op dit begrotingsartikel tot 291.000 euro.

Wat is de stand van zaken in de restauratiedossiers van Herita? Zijn deze sites op weg om de beloofde modellen voor erfgoedzorg en -ontsluiting voor andere publieke en private partners van monumenten en landschappen te worden?

Antwoord:

Herita vzw en de Vlaamse overheid sloten op 24 mei 2019 een meerjarenpremieovereenkomst voor de periode 2020-2023 voor een cluster van de sites Fort Napoleon, Kasteel van Horst en Kasteel Beauvoorde. De overeenkomst omvat in totaal dertien restauratiefasen. Dit complex en meerjarig geheel vergt een strakke realisatie, opvolging en rapportering.

In 2020 worden de deelfasen 2020 van de meerjarenpremieovereenkomst 2020-2023 opgestart en de deelfasen 2021 voorbereid. De deelfasen in 2020 bestaan uit een mix van onderzoeken en werken.

Onderzoeken

- Fort Napoleon: materiaal-technisch onderzoek *soft capping* op ringmuur
- Kasteel van Horst:
    - Stabiliteitsonderzoek
    - Archeologisch onderzoek
    - Materiaal-technisch onderzoek
    - Bouwhistorisch onderzoek
    - Energieaudit
- Kasteel Beauvoorde:
    - Materiaal-technisch onderzoek interieur en cultuurgoederen
    - Archeologisch onderzoek kasteel, vijver en park

Werken

- Uitvoering dakwerken in Fort Napoleon;
- Vervolgbehandeling zwamaantasting Kasteel Beauvoorde.

Alle geplande onderzoeken en werken voor 2020 lopen zoals voorzien en gebeuren in nauw overleg met de consulenten van het agentschap Onroerend Erfgoed. Dat geldt eveneens voor de gunning van de ontwerpers. Herita is immers gebonden aan formele gunningsprocedures in het kader van de wetgeving op overheidsopdrachten. De gunning van de ontwerpers gebeurde in juni voor zowel het Kasteel van Horst (Callebaut Architecten) als voor het Kasteel Beauvoorde (Erfgoed en Visie - Edith Vermeiren architect).

In het **Kasteel van Horst** zijn de archeologische onderzoeken gaande. De torenspits werd uit voorzorg en in afwachting van restauratie reeds gedemonteerd. Deze werken kregen veel nationale media-aandacht en ze waren eveneens het startschot van de fondsenwervingscampagne voor Horst. Daarnaast organiseert Herita in het najaar van 2020 en begin 2021 een participatietraject met alle stakeholders, om de toekomstige bestemming van het kasteel te bepalen. Zowel omwonenden, lokale

jeugdverenigingen, ondernemers, politici en vrijwilligers worden hierin betrokken alsook experten, ervaringsdeskundigen en de betrokken administraties. Deze aanpak mag gerust vooruitstrevend genoemd worden en kan in die zin gelden als voorbeeld voor toekomstige restauratie- en herbestemmingsdossiers.

In **Kasteel Beauvoorde** worden de voorbereidingen voor de aanvang van de restauratiewerken getroffen. Deze werf start in 2021.

Alle dossiers worden met de grootste zorg voorbereid en zijn daarom een model voor de sector. Het is expliciet de bedoeling om de opgedane kennis en expertise vervolgens te delen met de erfgoedsector. Gekoppeld aan de meerjarenpremieovereenkomst maakte Herita ook een beleids- en ontsluitingsplan op voor de restauratiewerkzaamheden aan de drie sites. Het plan werd gevalideerd door mijn administratie en voorziet in gefaseerde publiekswerking en ontsluiting van de onderzoeken en werken, met digitale en *in situ*-communicatie en werfbezoeken.

Naast de dossiers uit de meerjarenpremieovereenkomst wordt de achtergevel van **Den Wolsack in Antwerpen** in de komende maanden volledig gerestaureerd. Hiervoor werd in 2020 de gunningsprocedure voor de aanstelling van een aannemer doorlopen. Daarnaast bereidde Herita dit jaar de restauratie van de voorgevel voor. Die werken (pleisterwerk, schrijnwerk, schilderen ...) worden in 2021 uitgevoerd.

Voor alle andere sites volgt Herita de **meerjarenonderhoudsplanning** op, die door Monumentenwacht werd opgemaakt. Die planning is bepalend voor de timing, planning en financiering van de onderhoudswerken. Alle monumenten die Herita beheert ondergaan bovendien om de twee jaar een inspectie door Monumentenwacht. Dat laat Herita toe om de staat van de gebouwen nauwgezet op te volgen en de conditiescores te verbeteren sinds de nulmeting in 2017/18.

Kan de minister reeds toelichten op welke manier COVID-19 een impact heeft gehad op de werking van Herita?

Antwoord:

De COVID-19-pandemie en de overheidsmaatregelen, die vanaf het eerste kwartaal van 2020 genomen werden, hebben aanzienlijke impact op de werking van Herita en op de te behalen resultaten:

- De grootste impact situeert zich op het vlak van sectorwerking, in het bijzonder op alles wat gericht is op **publiek** en **activiteiten**;
- **Erfgoedsites** werden gesloten voor het publiek, tijdens de eerste en tweede golf. Anderzijds werd van een nood een deugd gemaakt door extra of vervroegd beheers- en onderhoudswerken uit te voeren;
- Er is een reële impact op de **omzet** door de verplichte sluiting en gedeeltelijke heropening van sites en door het verbod op de organisatie van evenementen;
- De bedrijfsvoering van de **exploitanten** op de sites staat zwaar onder druk, in het bijzonder van horeca-exploitanten. In het tweede kwartaal was het eerste faillissement ten gevolge van de verplichte sluiting een feit. Er dreigen nog faillissementen door de economische impact van de tweede golf. Om een duurzame relatie met de exploitanten aan te houden kende Herita reeds uitstel van betaling en meerdere kwijtscheldingen van exploitatie-vergoedingen toe maar deze inkomsten staan dus erg onder druk. De vaste kosten voor het onderhoud van de gebouwen blijven ondertussen wel doorlopen;
- Aangezien de eigen inkomsten van Herita grotendeels afkomstig zijn van exploitatie- vergoedingen heeft dit gevolgen op het **werkkapitaal** van Herita.

- Het innen van (handels)**vorderingen** komt onder druk te staan door de problemen bij exploitanten. Dat heeft ook impact op de waardering van voorzieningen.

Ondanks de pandemie is Herita er wel in geslaagd om op 13 september een succesvolle editie van de **Open Monumentendag** te organiseren, volledig volgens de op dat moment geldende veiligheidsmaatregelen. De fysieke en digitale opkomst was naar verhouding groot. Toch waren de gevolgen van COVID-19 daar echter ook goed voelbaar. Vele organisatoren moesten de deuren gesloten houden en een groot aantal bezoekers bleef uit veiligheidsoverwegingen weg uit schrik voor een te grote drukte. Dat had ook een rechtstreekse impact op de **ledenwerving** voor Herita, waarvoor Open Monumentendag een belangrijk moment is.

Mensen persoonlijk benaderen en overtuigen om zich aan te sluiten bij de ledenvereniging was niet mogelijk. Bovendien zijn in 2020 alle ledenactiviteiten, die een zeer belangrijk onderdeel vormen van de korf aan ledenvoordelen, omwille van COVID-19 afgeblazen, hoewel er meerdere events volledig klaar stonden om door te gaan.

Ten slotte is ook het **Open Monumentencongres**, waarvoor zich meer dan 300 deelnemers uit de onroerenderfgoedsector hadden geregistreerd, last minute afgeblazen. In het najaar publiceerde Herita een OMC-magazine om de kennis die op het congres gedeeld zou worden alsnog te verspreiden.

Herita doet al het mogelijke om de negatieve impact van COVID-19 op haar eigen werking te beperken en om de negatieve gevolgen voor sector en publiek zo laag mogelijk te houden. Toch zal dit onmiskenbaar een grote impact hebben op het realiseren van de beoogde doelstellingen en streefwaarden.

Hoeveel van de werkingssubsidie besteed Herita aan de doelstellingen om het middenveld en de lokale vrijwilligers samen te brengen/te ondersteunen en het draagvlak voor onroerend erfgoed te stimuleren?

Antwoord:

De werkingssubsidie is de belangrijkste financieringsbron voor de basiswerking maar Herita zorgt daarnaast voor een toenemend aandeel eigen inkomsten. Die eigen inkomsten gaan over een mix van exploitatie-inkomsten uit erfgoedsites, doorgerekende exploitatiekosten, erfgoedpremies, lidgelden, verhuring, verkoop, giften, toegangs- en deelnemingsgelden e.a. Dat geheel vormt de basis voor de financiering van de werking van Herita. De werkingssubsidie wordt m.a.w. niet apart geoormerkt of met een (vaste) verdeelsleutel toegewezen aan de ontwikkeling van erfgoedsites, versterking van de erfgoedsector en het werken aan draagvlak voor onroerend erfgoed.

Wel kan er op basis van het jaarbudget een procentuele opdeling gemaakt worden. Volgens het budget 2020 gaat 61% van het geheel aan inkomsten naar siteontwikkeling (incl. een groot aandeel afschrijvingen van investeringen op sites) en 23% naar ondersteuning van de sector en stimuleren van het draagvlak.

Het team sectorontwikkeling, dat instaat voor de organisatie van het Open Monumentencongres en Open Monumentendag telt, negen medewerkers. Twee van hen staan in direct contact met erfgoedsites uit heel Vlaanderen en kanaliseren de vragen van deze sites binnen Herita of leggen contacten binnen de sector. Twee andere collega's staan in voor de kennisdeling die intern wordt opgedaan alsook kennis uit de sector of zelfs erbuiten en die relevant is voor andere sites. Verder is er een coördinator voor Open Monumentendag en zijn er communicatiespecialisten die in contact staan met de leden van het Open Monumenten Netwerk en de sympathisanten voor erfgoed in Vlaanderen.

Herita gaat in 2021 nog meer inzetten op vrijwilligerswerking en is in dat opzicht momenteel op zoek naar een coördinator vrijwilligerswerk en publiekswerking. Deze zal de kennis die intern rond vrijwilligerswerk werd opgedaan uitdragen naar de hele sector, maar tevens de coördinerende rol opnemen om bijvoorbeeld de Dag van de Vrijwilliger voor de hele Vlaamse erfgoedsector in de spotlight te zetten.

Hoeveel middelen heeft Herita vzw de voorbije jaren vrijgemaakt om bijkomende expertise uit te bouwen inzake publiekswerking, educatie, erfgoedinterpretatie en ontsluiting?

Antwoord:

Sinds de oprichting in 2012 investeert Herita steeds meer in maatschappelijk relevante thema's zoals netwerking, educatie, erfgoedinterpretatie, participatie en publiekswerking waaronder ontsluiting. Het is niet mogelijk om dat over de jaren heen in financiële cijfers uit te drukken maar wel in talloze realisaties.

- Sinds 2014 organiseert Herita jaarlijks een **Open Monumentencongres**. Tijdens het congres komen bovenstaande thema's systematisch aan bod in de vorm van recurrente themalijnen. Interne en externe sprekers, keynotes en praktijkvoorbeelden bieden de aanwezigen - die op professionele of vrijwillige basis in, rond of met erfgoed werken - inspiratie om bv. publiekswerking aan te pakken. Herita ijvert er immers voor dat zoveel mogelijk erfgoedsites in Vlaanderen hun deuren opengooien voor een zo groot mogelijke verscheidenheid aan bezoekers. Op die manier wil Herita het publieke engagement voor erfgoed versterken.
- In 2016 organiseerde Herita voor de Europese koepelorganisatie Interpret Europe het vierdaags internationaal congres '*Heritage Interpretation for the Future of Europe*'. Daarmee werd het thema **erfgoedinterpretatie** serieus op de kaart gezet van de onroerenderfgoedsector in Vlaanderen. In het verlengde van dit congres volgenden afgeleide producten op Herita-sites.
- In aanloop naar de jaarlijkse **Open Monumentendag** biedt Herita structurele ondersteuning voor lokale organisatoren aan in de vorm van infosessies, webinars en inspiratiegidsen: hoe maak ik mijn activiteiten familievriendelijk, hoe werk ik met vrijwilligers, hoe zorg ik ervoor dat mijn evenement een hoge maatschappelijke impact heeft enz.
- Herita ontwikkelde in samenwerking met een marketeer een methode op maat van de erfgoedsector, om een erfgoedevenement zonder veel extra geld of inspanningen naar een hoger niveau te tillen. Deze manier van denken laat organisatoren met heel andere ogen kijken naar het potentieel van hun evenement. Het doet niets af aan de inhoud van de activiteit maar voegt **beleving** als extra dimensie toe.
- Zeven van de negen erfgoedsites van Herita beschikken over een goedgekeurd beheersplan mét een erkenning als **open erfgoed**. Het agentschap Onroerend Erfgoed screende op voorhand of de openstelling aan alle criteria voldeed en uiteraard moet Herita de komende jaren hieraan blijven voldoen. Als vervolgstap inzake exemplarisch sitebeheer wenst Herita intensiever in te zetten op de exemplarische beleving van deze open erfgoed-plekken met hun eigen geschiedenis en verhalen. Samen met partners, exploitanten en vrijwilligers wordt daarbij gewerkt aan de realisatie van projecten, kennisdeling en netwerking.
- Herita werkte ook mee aan het project '**Vlaamse Meesters in Situ**' van Toerisme Vlaanderen en Openbaar Kunstbezit Vlaanderen. De Antwerpse Hofkamer met het plafondschilderij 'Goden op de Olympusberg' werd in 2018 als allereerste site van de 45 locaties in Vlaanderen opengesteld voor het grote publiek. Het project ontsluit erfgoed in z'n oorspronkelijke context. In Kasteel Beauvoorde dat Herita eveneens beheert, volgde een belevingsexpo 'Grote Kunst

voor Kleine Kenners, de Vlaamse Meesters' om de Vlaamse meesters in de kijker te zetten voor gezinnen en scholen.

- In 2021 lanceren Herita, steunpunt FARO en expertisecentrum Histories een educatieve webpagina over erfgoed op **KlasCement**. Dat online forum is gericht aan leerkrachten en bundelt lesmateriaal rond specifieke thema's, in dit geval erfgoed. De lancering gaat gepaard met een brede communicatiecampagne en oproepen naar de erfgoedsector om inhoud aan te leveren.

Om de kennis en expertise structureel te borgen binnen de organisatie werkt Herita met een mix van medewerkers in vast dienstverband en tijdelijke versterking met externe medewerkers en leveranciers om projecten en producten te realiseren. Doorheen de jaren werd hiermee veel ervaring opgebouwd. In januari start een externe medewerker in vast dienstverband als coördinator voor o.m. open erfgoed en kennisdeling hierover. Daarnaast loopt er momenteel een vacature voor de coördinatie van vrijwilligerswerk en publiekswerking.

Hoeveel leden telt het Netwerk Open Monumenten ondertussen?

Antwoord:

Op 6 november telde Open Monumenten **2.872 leden**. De wervingscampagne 2020 loopt nog steeds maar wordt uiteraard enorm bemoeilijkt door de impact van de coronacrisis en de daaraan gekoppelde maatregelen.

Tijdens de lockdown van maart t.e.m. mei 2020 werd beslist om niet in te zetten op actieve ledenwerving, maar wel op bewustwording en communicatie rond (de digitale beleving van) Open Monumenten. Herita genereerde zo 50% meer unieke websitebezoekers dan in dezelfde periode in 2019.

Ledendagen zoals de Kastelendag en de avant-première van Open Monumentendag bleken in 2019 sterke hefbomen te zijn voor ledenwerving. Deze ledendagen werden in 2020 noodgedrongen afgelast. Daarnaast was fysieke werving van leden in het kader van Open Monumentendag in de praktijk onmogelijk. Er was heel weinig draagvlak bij vrijwilligers maar evenmin bij professionals om mensen aan te spreken vanachter een mondmasker en om met handschoenen een fysieke ledenfolder aan te bieden aan bezoekers. Bijgevolg werden er geen flyer- en wervingsteams uitgestuurd.

Herita had nog wervingscampagnes uitgewerkt voor het najaar van 2020. De tweede golf van de corona-epidemie gooit echter wederom roet in het eten. Alle ledenactiviteiten (waaronder het weekend van 14 en 15 november met uitzonderlijke en daarom populaire erfgoedbezoeken) worden wellicht tot eind 2020 geannuleerd. Ook de erfgoedsites in het Netwerk Open Monumenten moesten verplicht opnieuw hun deuren sluiten.

De minister voorziet – zoals gebruikelijk de voorbije 6 jaar – een (werkings-) budget van 47.000 euro voor één erkend archeologiefonds. Hoe werd dit budget het voorbije jaar herschikt?

Antwoord:

Mijn administratie legde me vorige week een herverdelingsbesluit voor om het bedrag van 47.000 euro te herschikken. Het voorstel is om het budget te verschuiven naar het begrotingsartikel QG0-1QGG2BA-WT. Op dit artikel rekenen we volgende zaken aan:

- De bijdrage aan UNESCO;
- De onroerenderfgoedprijs;
- De beheerskosten voor de erfgoedleningen;

- Mogelijke schadevergoedingen.
  Mijn administratie kreeg bericht over een oude, hangende schadeclaim (over restauratiewerken aan een kerkorgel). De discussie gaat terug tot 1995. Nu is er in navolging van een uitspraak van het Hof van Beroep van Brussel eindelijk een minnelijk akkoord. Om dit dossier af te sluiten is meer budget nodig op het begrotingsartikel QG0-1QGG2BA-WT.

Welke initiatieven nam de minister het voorbije jaar om de verschillende actoren warm te maken voor dit solidariteitsfonds? Welke knelpunten ziet de minister?

Antwoord:

Ik blijf bij elke mogelijke gelegenheid de betrokkenen wijzen op de mogelijkheid om een archeologisch solidariteitsfonds op te richten. Tot op heden leidde dat helaas nog niet tot concrete initiatieven.

Een struikelblok daarbij is de decretale doelstelling van de subsidies aan dergelijke fondsen: de subsidie aan het fonds dient namelijk als tussenkomst in de werkingskosten (werkingssubsidie). Ze dient niet voor een tussenkomst in de uitkeringen aan initiatiefnemers (kapitaalsubsidie). Het spijzigen van het fonds moet dus gebeuren door de deelnemers. Daardoor komt bij gesprekken over het solidariteitsfonds telkens als knelpunt het verschil tussen grote en kleine ontwikkelaars naar boven:

- Grote spelers solidariseren zichzelf en zijn daardoor niet allemaal vragende partij voor een fonds. Zij spreiden de archeologiekost van 1 project met archeologie over meerdere andere projecten zonder archeologie en delen zo de kosten tussen de kopers van verschillende projecten. Zij zouden grote bijdragers aan een fonds zijn door de omvang van hun activiteiten, maar potentieel kleine begunstigden en ze willen niet disproportioneel bijdragen aan projecten van hun kleinere concurrenten;
- Middelgrote en kleine spelers hebben te weinig eigen activiteiten om zonder de grote spelers voldoende bijdragen aan een fonds te genereren. Als de bijdragen op een niveau gebracht zouden worden waardoor ze wel dekkend zijn (zonder de grote spelers), worden die bijdragen dermate hoog dat deze kleinere spelers liever nog het risico lopen om de kost van archeologie bij uitzondering zelf te moeten dragen, dan structureel aanzienlijk bij te dragen aan een fonds. De som van de individuele hoge bijdragen komt dan mogelijk op hetzelfde bedrag als de kost voor die ene opgraving waar ze ooit mee geconfronteerd worden.

Welke impact had het coronavirus op de aanvraag voor erfgoedleningen?

Antwoord:

In onderstaande tabel staat het aantal aanvragen dat per jaar tot op 9 november 2020 werd geregistreerd:

Aanvragen	*Particulier*	*Rechtspersoon*
2017	3	1
2018	26	5
2019	40	12
2020	25	4

Wanneer we de periode van april tem oktober dit jaar zou vergelijken met de cijfers van 2019 gedurende dezelfde periode krijgt men volgende cijfers:

Aanvragen	*Particulier*	*Rechtspersoon*
2019	20	9
2020	18	3

Er zijn dus een aantal aanvragen minder gedurende dezelfde periode, maar of dit effectief gelinkt is aan Corona kunnen we hieruit niet afleiden.

Op het begrotingsartikel QG0-1QGG2BB-WT rekenen we algemene werkingssubsidies of projectsubsidies aan behalve deze aan prioritaire partners en behalve subsidies in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Kan de minister deze algemene werkingssubsidies en/of projectsubsidies wat meer in detail toelichten?

Antwoord:

De subsidies aan de prioritaire partners (zoals Herita en Monumentenwacht), die we aanrekenen op het begrotingsartikel QG0-1QGG2BC-WT, hebben een langere voorgeschiedenis dan deze die we aanrekenen op QG0-1QGG2BB-WT. Zowel de subsidies, die we aanrekenen op QG0-1QGG2BB-WT als die op QG0-1QGG2BC-WT, zijn zogenaamde facultatieve subsidies. Tegenover BA 2020 is de enige wijziging op QG0-1QGG2BB-WT een subsidie aan de koepelstructuur voor het UNESCO werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid.

Alle begunstigden (inclusief de subsidiebedragen) zijn terug te vinden in het overzichtje hieronder. Het zijn allemaal verenigingen die vanuit hun expertise bijdragen aan de zorg voor het onroerend erfgoed.

Detail aanwending krediet (in keuro):

Wat?	**VAK**	**VEK**
Werkingssubsidie vzw Het orgel in Vlaanderen	14	14
Werkingssubsidie vzw Forum Vlaamse Archeologie	9	9
Werkingssubsidies vzw Histories (Medea-platform)	43	43
Werkingssubsidie koepelstructuur Fondation Le Corbusier (UNESCO werelderfgoed woning GUIETTE)	8	8
Werkingssubsidie koepelstructuur Beukenwouden (UNESCO werelderfgoed)	25	25
Werkingssubsidie koepelstructuur Begijnhoven (UNESCO werelderfgoed)	6	6
Werkingssubsidie koepelstructuur Koloniën van Weldadigheid (UNESCO werelderfgoed)	8	8
Totaal	**113**	**113**

Kan de minister een overzicht bezorgen van de ontvangen als gevolg van handhaving met een onderscheid tussen dwangsommen, bestuurlijke beboeting en minnelijke schikkingen sinds 2014? (Graag een jaarlijks en overzicht per provincie)

Antwoord:
De inkomsten, die voortvloeien uit handhaving, komen sinds 2016 in het Fonds Onroerend Erfgoed terecht. Tot 2015 kwamen deze ontvangsten terecht in de DAB Herstelfonds. Een overzicht per gevraagd jaartal staat in onderstaande tabel:

Jaar inkomsten Fonds OE Handhaving	*Bedrag in euro*
2014 (DAB Herstelfonds)	*367.839,38*
2015 (DAB Herstelfonds)	*212.239,47*
2016	*232.252,08*
2017	*159.967,59*
2018	*320.485,04*
2019	*385.872,85*
2020 (tot 1/11/2020)	*216.536,62*

Bij de inkomsten die worden ingeboekt op het Fonds OE wordt geen onderscheid gemaakt per provincie, noch per soort inkomsten, zodat meer gedetailleerde rapportering moeilijk is.
Het overgrote deel van de inkomsten is afkomstig van dwangsommen die verbeurd werden na gerechtelijke uitspraken en waar we hebben ingezet op de inning en de invordering.
Daarnaast zijn er ook andere ontvangsten voor het fonds. Denk hierbij aan uitvoering van vonnissen waarbij de overtreder op vordering van de inspecteur werd veroordeeld tot herstel van de schade door verlies aan erfgoed en dit door middel van het betalen van een schadevergoeding. In het recent verleden werd hier meermaals op ingezet.
Verder worden rechtsplegingsvergoedingen en het terugvorderen van de kosten voor het leggen van hypotheken ook als inkomsten ingeboekt.
De laatste jaren zijn er weinig bestuurlijke geldboetes opgelegd (gelet op het zeer beperkt aantal schendingen waarvoor een bestuurlijke boete kan opgelegd worden) waardoor de inkomsten hieruit ook verwaarloosbaar zijn.
Ook inkomsten voorvloeiend uit minnelijke schikkingen zijn miniem. De minnelijke schikking is nl. een afspraak die de tussenkomst van een rechter voor het opleggen van een herstelmaatregel niet meer nodig maakt. In dit geval is het een onderhandelde overeenkomst tussen een inspecteur onroerend erfgoed en de eigenaar van een onroerend goed waarop een misdrijf of inbreuk gepleegd is volgens het Onroerenderfgoeddecreet. In de overeenkomst staan de beschadigde erfgoedwaarden centraal. Die erfgoedwaarden moeten veiliggesteld en hersteld worden. Slechts in uitzonderlijke gevallen gaat dit gepaard met het betalen van een geldsom om het herstel van de schade te vergoeden en zullen hieruit inkomsten gegenereerd worden.

Voor de analyse en de ontwikkeling van een erfgoedportaal wordt een budget van 150.000 euro (VAK) en 125.000 (VEK) voorzien. Dergelijke investering is uiteraard een aanzienlijk bedrag maar de doelstelling staat buiten kijf. Kan de minister het aanbestedingsproces en de analyse wat toelichten?
Antwoord:
Voor zijn IT-werking doet het agentschap een beroep op een combinatie van eigen medewerkers, medewerkers van Vlaanderen Connect en consultants van verschillende bedrijven (via een raamcontract van de Vlaamse overheid). Voor het erfgoedportaal wordt er een beroep gedaan op een dergelijke samengestelde ploeg. Een project als het erfgoedportaal kan enkel succesvol zijn als het gedragen wordt door alle betrokken partijen. Niet enkel de Vlaamse overheid maar ook de steden en gemeenten, zowel de kleine als de grote, moeten betrokken en bevraagd worden over hun wensen en noden. Het delen van informatie en verantwoordelijkheid via informatiesystemen kan vandaag de dag ook niet losgekoppeld worden van allerlei wetgevingen zoals auteursrechten, GDPR, open data, ... Dat alles vereist analyse- en studiewerk om tot een project te komen waaronder alle partners hun schouders kunnen zetten.
De eigenlijke gunning kunnen we pas lanceren in 2021 na de goedkeuring van de begroting. De voorbereiding is al gestart.

Bij hetzelfde begrotingsartikel merken we een verschil van 406.000 VAK en 281.000 VEK op. Kan de minister dit verschil nader toelichten?
Antwoord:
Het begrotingsartikel betreft het Fonds Onroerend Erfgoed. Er is in vergelijking met de BA 2020 geen verschil van 406.000 euro VAK en 381.000 euro VEK. Het bedrag van 406.000 euro VAK is de som van 256.000 euro als constant beleid en 150.000 euro voor het nieuw initiatief van het erfgoedportaal. Het verschil is dus 150.000 euro VAK.
Evenmin is er een verschil van 381.000 euro VEK; het bedrag van 381.000 euro VEK is de som van 256.000 euro als constant beleid en 125.000 euro VEK voor het nieuw initiatief van het erfgoedportaal. Het verschil is 125.000 euro VEK.

Inzake het archeologiehoofdstuk:
Hoeveel archeologienota's heeft het agentschap reeds bekrachtigd sinds 01/06/2016? (Graag een overzicht per provincie en per jaar)
Antwoord:
Onderstaande tabel toont het aantal bekrachtigingen/aktenames van archeologienota's (exclusief nota's) door het agentschap Onroerend Erfgoed (exclusief beslissingen door erkende onroerenderfgoedgemeenten) sinds 2016. De cijfers voor 2016 beslaan maar een half jaar (activering archeologieregelgeving op 01/06/2016) en de cijfers voor 2020 zijn nog niet volledig (status 09/11/2020).

De verschillen tussen de provincies zijn te verklaren vanuit de verschillende omvang van de provincies en de verschillende ruimtelijke dynamiek (bouwdruk, type projecten, omvang projecten, beschikbare ruimte, nieuwbouw versus renovatie, …). Zo kennen Limburg en Vlaams-Brabant een lager aantal archeologienota's. Dit zijn de kleinste provincies in oppervlak en tevens de provincies die een lager aantal omgevingsvergunningen voor nieuwbouw kennen.

Jaar	West-Vlaanderen	Oost- Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams Brabant	Limburg	Totaal
2016	208	265	263	143	123	1.002
2017	588	761	706	439	477	2.971
2018	404	475	463	274	338	1.954
2019	429	485	499	302	346	2.061
2020	371	404	424	218	236	1.653
Totaal	2.000	2.390	2.355	1.376	1.520	9.641

Hoeveel archeologienota's werden sinds 1 juni 2016 door het Agentschap geweigerd? Graag een overzicht per provincie, per jaar, met opsplitsing naar de aard? (stedenbouwkundig- of verkavelingsaanvraag)

Antwoord:
Onderstaande tabel toont het aantal archeologienota's (exclusief nota's) dat geweigerd werd of geen aktename kreeg vanwege het agentschap Onroerend Erfgoed (exclusief beslissingen door erkende onroerenderfgoedgemeenten) sinds 2016. De cijfers voor 2016 beslaan maar een half jaar (activering archeologieregelgeving op 01/06/2016) en de cijfers voor 2020 zijn nog niet volledig (status 09/11/2020).

De opsplitsing naar de aard van de werken (stedenbouwkundige handelingen of verkavelen van gronden) registreert het agentschap pas sinds eind 2018. Enkel voor 2019 zijn hier dus volledige cijfers voor beschikbaar, in de voorgaande jaren is dit onbekend.

Ook hier gelden de kanttekeningen bij de aantallen per provincie (omvang en ruimtelijke dynamiek).

Jaar	Stedenbouwkundig / verkaveling	W-Vl	O-Vl	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg	Totaal
2016	onbekend	76	114	107	73	110	480
2017	onbekend	164	209	227	103	196	899
2018	onbekend	145	145	168	117	130	705
2019	stedenbouwkundig	97	60	96	98	89	440
	verkaveling	6	5	9	34	38	92
2020	stedenbouwkundig	47	20	51	33	44	225
	verkaveling	6	4	7	4	10	31
Totaal		541	587	665	462	617	2.872

Wat is de gemiddelde kostprijs van de reeds ontvangen archeologienota's (bekrachtigd en geweigerd)? (Graag een overzicht per jaar)
Antwoord:
Onderstaande tabel bevat de gemiddelde kostprijs en mediaanprijs van de archeologienota's (exclusief nota's), met onderscheid tussen bekrachtigd (aktename) en geweigerd (geen aktename). De kostprijs in euro is exclusief btw.

Er zijn geen indicaties voor een oorzakelijk verband tussen de beslissing over een archeologienota en de kostprijs ervan. Archeologienota's die geen aktename verkregen, worden na aanpassingen als nieuwe archeologienota een tweede keer gemeld door de erkende archeoloog. De kostprijs van deze nieuwe archeologienota ligt meestal gelijk met de kostprijs van de initiële archeologienota. Het onderscheid tussen aktename en geen aktename betekent in deze een eerder arbitraire selectie uit de totale groep archeologienota's en hun kostprijs.

Jaar	Aktename/geen aktename	Gemiddelde kostprijs (euro)	Mediaan kostprijs (euro)
2016	aktename	3.328	2.500
	geen aktename	3.804	2.500
2017	aktename	3.297	2.800
	geen aktename	3.580	2.900
2018	aktename	3.109	2.600
	geen aktename	3.409	2.600
2019	aktename	2.860	2.250
	geen aktename	3.072	2.425
2020	aktename	2.702	2.095
	geen aktename	3.302	2.225

In hoeveel gevallen is hierbij een vervolgtraject (uitgesteld vooronderzoek-opgraving) noodzakelijk? (Graag een overzicht per jaar, per provincie)

Antwoord:

Onderstaande tabel toont de het onderscheid tussen wel/geen vervolgtraject bij archeologienota's (exclusief nota's) sinds 2016. De cijfers voor 2016 beslaan maar een half jaar (activering archeologie-regelgeving op 01/06/2016) en de cijfers voor 2020 zijn nog niet volledig (status 09/11/2020).

Verschillen per provincie hebben te maken met factoren als de aanwezigheid en bewaringstoestand van het archeologisch erfgoed in de desbetreffende regio, het type bouwwerken en de impact daarvan, de mogelijkheid om al het nodige vooronderzoek voorafgaand aan de vergunningsaanvraag uit te voeren, enz.

Aangezien het archeologienota's betreft, is hier nog geen zekerheid over de definitieve uitkomst van het archeologisch traject. Dat volgt in de gevallen met uitgesteld vooronderzoek pas na de effectieve uitvoering daarvan en de oplevering van de nota. Bovendien kiezen initiatiefnemers er steeds vaker voor een uitstel van het eventuele vooronderzoek dat nog moet volgen na het bureauonderzoek. Een toename van het aantal vervolgtrajecten betekent daardoor niet automatisch een toename van het aantal trajecten dat verder gaat dan bureauonderzoek. Het biedt vooral zicht op een toename in het uitstellen van dergelijke trajecten.

Jaar	Provincie	Vervolgtraject	Geen vervolgtraject
2016	Antwerpen	45%	55%
	Limburg	42%	58%
	Oost-Vlaanderen	45%	55%
	Vlaams-Brabant	45%	55%
	West-Vlaanderen	38%	62%
2017	Antwerpen	48%	51%
	Limburg	48%	52%
	Oost-Vlaanderen	45%	55%
	Vlaams-Brabant	49%	51%
	West-Vlaanderen	50%	50%
2018	Antwerpen	65%	35%
	Limburg	62%	38%
	Oost-Vlaanderen	56%	44%
	Vlaams-Brabant	60%	40%
	West-Vlaanderen	60%	40%
2019	Antwerpen	62%	38%
	Limburg	65%	35%
	Oost-Vlaanderen	63%	37%
	Vlaams-Brabant	71%	29%
	West-Vlaanderen	61%	39%
2020	Antwerpen	64%	36%
	Limburg	63%	37%
	Oost-Vlaanderen	60%	40%
	Vlaams-Brabant	64%	36%
	West-Vlaanderen	66%	34%

Zijn er reeds casussen bekend waarin de deadline (van recentelijk 15 dagen) die het Agentschap heeft om in te beslissen niet werd gehaald? Om hoeveel dagen gaat het hier?

Antwoord:

De procedure voor het behandelen van archeologienota's en nota's wijzigde door de decreetswijziging van 2018 van een indienings- en bekrachtigingsprocedure naar een meldingsprocedure met aktename. Sindsdien is de behandelingstermijn ingekort van 21 dagen naar 15 kalenderdagen. Sinds 1 april 2019 zet het agentschap voor kwaliteitsborging meer in op coaching en begeleiding van erkende archeologen en minder op individuele dossierbeoordeling. Daardoor behandelt het agentschap niet meer alle archeologienota's. Het agentschap telt sinds 1 april 2019 1.545 (40%) archeologienota's en 596 (45%) nota's zonder expliciete beslissing.

De erkende archeoloog meldt de archeologienota of nota, waarna een termijn van 15 kalenderdagen begint te lopen. Het Onroerenderfgoeddecreet bepaalt dat dit een vervaltermijn is. Het agentschap of de erkende onroerenderfgoedgemeente kan akte nemen van de (archeologie)nota, er geen akte van nemen of er voorwaarden aan verbinden. Bij uitblijven van een expliciete beslissing binnen de 15 kalenderdagen, geldt volgens de regelgeving een aktename. We noemen dit een stilzwijgende aktename.

De bouwheer en erkend archeoloog ontvangen dus altijd na uiterlijk 15 dagen een beslissing. Er is dus geen sprake van het overschrijden of niet halen van een deadline.

De filosofie hierachter is dat de Vlaamse overheid vertrouwen geeft aan de archeologische sector en de individuele bouwheer binnen een spoedige termijn duidelijkheid geeft over zijn project.

Hoeveel archeologienota's met beperkte samenstelling werden er sinds 1 oktober 2018 ingediend?
Antwoord:
Onderstaande tabel geeft per jaar het aantal archeologienota's met beperkte samenstelling. De start-datum van de telling is 01/10/2018, het moment waarop deze vorm van archeologienota ingevoerd werd. Voor 2020 zijn de cijfers nog onvolledig.

Periode	Aantal archeologienota's beperkte samenstelling
2018 (vanaf 01/10/2018)	62
2019	185
2020 (tot 09/11/2020)	141
Totaal	388

Hoeveel archeologen type twee werden ondertussen erkend door het agentschap? Is er een goede geografische spreiding? Heeft de minister al signalen uit het werkveld opgevangen hoe de wisselwerking loopt tussen type 1 en type 2?

Antwoord:
Onderstaande tabel toont het aantal erkende archeologen, per type, met onderscheid tussen erkende rechtspersonen en erkende natuurlijke personen (status 09/11/2020).

Type erkend archeoloog	Aantal
Natuurlijk persoon type 1 (opgravingservaring vereist)	209
Natuurlijk persoon type 2	17
Rechtspersoon type 1 (opgravingservaring vereist)	27
Rechtspersoon type 2	1
Totaal	254

Op heden zijn 17 natuurlijke personen en 1 rechtspersoon erkend als archeoloog type 2.
De opleidingen over de Code van Goede Praktijk, een voorwaarde om de erkenning aan te vragen, moesten in 2020 door de Covid19-maatregelen uitgesteld worden. Een nieuwe opleidingssessie kon digitaal doorgaan op 5 en 6 november. Deze zal wellicht leiden tot een aantal bijkomende erkennings-aanvragen type 2. Ook in 2021 voorziet het agentschap digitale opleidingssessies.

Van erkende archeologen is geweten wat hun domicilie (natuurlijke personen) of vestigingsadres (rechtspersonen) is. Dat heeft echter weinig tot geen correlatie met het gebied waarbinnen zij hun diensten aanbieden. Verschillende archeologiebureaus zijn actief over heel Vlaanderen. Meer dan negen op de tien erkende natuurlijke personen werken voor een rechtspersoon, waardoor hun thuisadres niet relevant is voor hun activiteiten, net zoals dat geldt voor werknemers in elke andere sector. 15% van de erkende archeologen heeft een domicilie of vestigingsadres buiten Vlaanderen (bv.

Nederlandse archeologiebureaus), wat nogmaals wijst op het beperkte belang van dit adres. Er zijn geen indicaties dat er in bepaalde regio's een ongezonde marktsituatie zou zijn doordat onvoldoende erkende archeologen er hun diensten zouden aanbieden.

Er bereikten mij tot nu toe nog geen signalen over de wisselwerking tussen beide types erkende archeologen. Dat heeft enerzijds te maken met het relatief lage aantal erkende archeologen type 2 door de recente invoering daarvan. Anderzijds is het enige onderscheid tussen beide types de scope van hun dienstenaanbod. Ook voorheen waren er al erkende archeologen die hun diensten beperkten tot vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, zij het onder de toenmalige globale erkenning als archeoloog. De differentiatie in erkenning leidt dus niet noodzakelijk tot een omwenteling in de dienstverlening op de archeologische markt.

In lijn met constant beleid is er de toekenning aan de vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer, onderhoud van het IJzermonument en het omringende domein in Diksmuide. Dit bedraagt in VEK 123.000 euro – kan de minister dit bedrag wat meer in detail toelichten? Worden hiermee ook toezichters onderhouden? Hoeveel onderhoudswerken dienden er de voorbije 10 jaar te gebeuren aan het monument en graven?

Antwoord:
De vzw beheert de IJzertoren, de Paxpoort, de crypte, een historische noodwoning (woonbarak) en de omliggende vlakte. De volgens het decreet voorziene financiële ondersteuning dient voor de instandhouding, de herstelling, het onderhoud en de verbetering van de Memoriaalsite. De personeelskosten worden niet betaald met deze subsidie.
De voorbije jaren besteedde de vzw de subsidie aan:

- Jaarlijks weerkerende onderhouds- en herstelwerken gaande van onderhoud en herstel van duivenwering, schilderwerken, nazicht van drainages tot snoei- en maaiwerken;
- Eenmalige werken zoals herstelwerken na waterinsijpeling, aanpassing van de hoogspanningscabine en het aanbrengen van voorzetbeglazing.

Al deze uitgaven – jaarlijks ongeveer 200.000 euro - bedragen meer dan deze subsidie. De vzw bekostigt het ontbrekende aandeel met eigen middelen.

Daarnaast betaalt de vzw met eigen middelen ook het eigen aandeel op de betoelaagde werken. Hieronder vindt u een lijst van de werken die de vzw verrichte en waarvoor zij een premie ontving:

Onderhoudspremie / onderzoekspremie / erfgoedpremie standaardprocedure		
JAAR TOEKENNING	OMSCHRIJVING WERKEN	PREMIEBEDRAG in euro
2011	onderhoudswerken IJzertoren - onderdeel oude toren met crypte	22.230,45
2012	IJzertoren en crypte: afdekken van de koepelopeningen fase 2	29.040,00
2015	opmaak beheersplan	21.315,36
2016	Paxpoort: gevelrestauratie	24.200,00
2016	Paxpoort: interieurwerken	20.000,00
2017	aanleggen drainagesysteem en uitvoeren groenonderhoud	10.000,00

2017	Paxpoort: restauratiewerken interieur 2de verdieping	20.000,00
2017	groenonderhoud	10.000,00
2017	IJzertoren: onderhoud toegangstrap en inkom	13.842,65
2017	Crypte: schilderen heldenkruis	16.042,35
2018	Groenonderhoud bedevaartsweiden en hagen	10.000,00
2019	Paxpoort en crypte: restauratieve werken	15.038,06
2019	Groenonderhoud grasland en hagen	15.000,00
2020	restauratie heldenhuldezerken	11.854,80
2020	groenonderhoud	15.000,00
Restauratiepremie		
2013	IJzertoren - bouwkundige werken - fase 1	83.100,50
2014	restauratie crypte en Paxpoort	209.939,72

Zoals aangekondigd zal de minister de regelgeving inzake financiering substantieel veranderen. Door het optrekken van de betoelaagbare grens voor uit te voeren werken tot 250.000 euro voor de standaardprocedure verwacht de minister een kleine verdubbeling van het krediet voor deze premie. Is dat niet wat voorzichtig ingeschat? Zal de minister aanpassingen voorzien in het budget indien de toeloop naar deze premie toeneemt?

Antwoord:

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe groot de vraag zal zijn die deze aanpassing zal genereren. Het is alvast niet de bedoeling om wachtlijsten te creëren voor premies volgens de standaardprocedure. De standaardpremie is een waardevol instrument, dat inspeelt op de essentie van het beleid: zo veel mogelijk Vlamingen stimuleren om hun erfgoed regelmatig te onderhouden. Dat kan alleen als het aanbod laagdrempelig is en als er kort op de bal kan worden gespeeld. Dossiers moeten eenvoudig zijn, snel kunnen worden beoordeeld en de premie moet snel volgen. Dat geeft meteen aan welk 'soort' dossiers we voor deze premie in aanmerking zien komen. De instroom aan aanvragen zal daarom nauwkeurig worden opgevolgd. Het proces voor de bijsturing van de regelgeving is momenteel nog lopend maar er zijn ondertussen twee veiligheidsmechanismen voorzien om de instroom aan aanvragen te temperen:

- Enerzijds kan de Vlaamse regering de drempel van 250.000 euro als maximale berekeningsbasis voor premies volgens de standaardprocedure tijdelijk verlagen;
- Anderzijds kunnen premienemers doorheen 5 jaar maximaal 500.000 euro aan kosten inbrengen.

Op die manier blijft de standaardprocedure gereserveerd voor bescheiden dossiers en projecten en wordt het risico verminderd dat de procedure oneigenlijk wordt gebruikt om grote restauratiedossiers gefaseerd te bedienen. Pas als deze maatregelen niet blijken te volstaan, moet worden nagedacht over wat er aan de budgetzijde mogelijk en nodig is.

Tot slot, het vele aantal vragen toont duidelijk jullie interesse in onroerend erfgoed. Veel data zijn ook terug te vinden in de monitor. Ik deel de link en nodig jullie uit er zeker in te grasduinen:
https://monitor.onroerenderfgoed.be/